

Sygn. akt III CSK 102/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku Syndyka Masy Upadłości O. sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w O.

przy uczestnictwie J. E.

o wykreślenie hipoteki przymusowej w księdze wieczystej numer (...),

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 października 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 20 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestnika J. E. na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2020 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację uczestnika J.E. od postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 8 sierpnia 2019 r. utrzymującego w mocy wykreślenie przez referendarza sądowego na wniosek Syndyka masy upadłości „O.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. wpisu hipoteki przymusowej w kwocie 6.700.000 zł wpisanej na rzecz J. E. w księdze wieczystej nr (...).

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wystarczającą podstawą do wykreślenia hipoteki jest przedstawiony przez wnioskodawcę prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 20 października 2016r. zapadły w sprawie IC (...) o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym przez wykreślenie z działu IV księgi wieczystej hipoteki przymusowej wpisanej na rzecz J. E. do sumy 6.700.000 zł, od którego apelacja została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 czerwca 2017 r. (II Ca (...)). Okoliczność, że od wyroku tego uczestnik złożył skargę kasacyjną jest - zdaniem Sądu Okręgowego - pozbawione istotnego znaczenia i nie ma podstaw do zawieszenia z tej przyczyny postępowania wieczystoksięgowego.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestnika. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które wymaga odpowiedzi na pytanie: „czy okoliczność toczenia się postępowania sądowego mającego bezpośredni związek z orzeczeniem stanowiącym podstawę dokonywanego wpisu, które zostało ujawnione w treści księgi wieczystej poprzez wpis ostrzeżenia w dziale III tej księgi, stanowi podstawę do zawieszenia postępowania wieczystoksięgowego na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.?”. Ponadto w ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż w toku postępowania apelacyjnego nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza jak i kontrolna sądu odwoławczego (naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 w związku z art. 13 § 2 i 382 k.p.c.).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Przesłanka ta w rozpoznawanym przypadku nie została zrealizowana. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że sąd rozpoznając wniosek o wpis w księdze wieczystej związany jest stanem rzeczy istniejącym w chwili złożenia wniosku i kolejnością jego wpływu. Sąd może wprawdzie oddalić wniosek o wpis do księgi wieczystej, jeżeli istnieje znana mu urzędowo przeszkoda do jego dokonania, w celu zapewnienia prawdziwości wpisów, o ile nie występuje w niej konkurencja wniosków złożonych w różnym czasie. Sąd wieczystoksięgowy dysponując prawomocnym orzeczeniem stanowiącym podstawę wpisu nie może zatem oczekiwać przed dokonaniem wpisu (wykreślenia) na zakończenie postępowania kasacyjnego, a w takiej sytuacji art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. nie znajduje odpowiedniego zastosowania, pozostawałoby to bowiem w sprzeczności z założeniami konstrukcyjnymi postępowania wieczystoksięgowego. W postępowaniu tym sąd orzeka jedynie o rejestracji albo odmowie rejestracji skutków zdarzeń prawnych odnoszących się do praw ujawnionych lub mających podlegać ujawnieniu w księdze wieczystej, a nie wprost o tych prawach (roszczeniach co do nich).

Odpowiada temu założenie, że w postępowaniu o wpis w księdze wieczystej sąd nie rozstrzyga sporu o prawo objęte wnioskiem o wpis, lecz bada jedynie treść wniosku, treść i formę załączonych doń dokumentów i treść księgi wieczystej oraz założenie, że postępowanie to nie służy dochodzeniu praw, lecz ich ujawnianiu i ewidencjonowaniu (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 84, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., III CZP 86/15, OSNC 2016, nr 7-8, poz. 81 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., II CSK 130/13, niepubl.). Sąd wieczystoksięgowy nie zawiesza postępowania nawet w razie śmierci uczestnika postępowania wieczystoksięgowego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2018 r., III CZP 25/18, OSNC 2019, nr 4, poz. 34).

Postępowanie wieczystoksięgowe z uwagi na swoją specyfikę dysponuje innymi instrumentami ochrony praw skarżących przed skutkami wpisu, który może być podważony w postępowaniu kasacyjnym (art. 626¹¹ k.p.c. w zw. z art. 8 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 2204). Temu samemu celowi służy uzyskany przez skarżącego wpis ostrzeżenia o postępowaniu kasacyjnym (art. 1617 - 1619, 1648, 1662 - 1663).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Uzasadnienie zaskarżonego rozstrzygnięcia nie potwierdza tezy o rażącej wadliwości jego konstrukcji z perspektywy regulacji art. 328 § 2 w zw. z

art. 391 § 1 k.p.c. Apelacja skarżącego została ograniczona do zarzutu przedwczesności wykreślenia hipoteki z uwagi na złożenie skargi kasacyjnej od wyroku stanowiącego podstawę wpisu i ponowienia wniosku o zawieszenie postępowania (k. 1595 - 1597). Nie podzielenie przez Sąd Okręgowy postawionego w apelacji zarzutu - wraz z podkreśleniem lakoniczności złożonej apelacji - nie oznacza, że nie został on rozpoznany i by nie została zrealizowana zasada apelacji pełnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

jw